

Thorkild Ruby

født 14. november 1925, var fra Ulfborg i Vestjylland, hvor forældrene havde en købmandsforretning. I 1942 var han blevet optaget som elev i 1.g på Rungsted Statsskole, som indtil 1971 havde en kostafdeling, der optog studieegnede elever, typisk fra områder i landet, hvor der var langt til nærmeste gymnasium. Han blev redaktør af elevbladet 'Rusta', og heri lod han sin kritiske holdning til besættelsesmagten komme til udtryk. I oktober 1943 var han endvidere initiativtager på skolen til en protestskrivelse mod jødeforfølgelserne. Ferierne blev tilbragt i hjemmet i Ulfborg, således også sommerferien 1944. Her mødtes han med tidligere skolekammerater, og de har naturligvis talt om krigen og sikkert også om muligheden for at yde modstand mod tyskerne. Da de opdagede, at de relativt nemt kunne sabotere værnemagtens garageanlæg i byen, slog de til. Om natten den 8. august hældte de petroleum, som de sikkert havde 'organiseret' hos Thorkilds forældre, ind gennem et vindue, hvor der manglede en rude og satte ild til. Hele anlægget med vogne og udstyr nedbrændte.

Det så ikke ud til, at nogen fattede mistanke til 'gruppen' og dens 6 medlemmer, og da sommerferien et par dage senere var forbi, spredtes de. Thorkild og Jacob Kruse Rasmussen, der gik en klasse under Thorkild, rejste til Rungsted Statsskole.

Men Gestapo havde ikke ladet sagen ligge, og den 21. august mødte tre mand op på skolen i et frikvarter og arresterede de to elever. Forinden havde Thorkilds far ringet til rektor P.O. Boisen og sagt at moren var blevet taget med af Gestapo, og at Thorkild muligvis ville blive afhørt. Selvom han således var blevet advaret, foretrak han at blive. Spørgsmålet er jo også, hvor han og Jacob skulle være flygtet hen.

Måske kunne de have fået hjælp af nogle af skolens lærer, hvis disse havde kendt de to elevs situation. For den 6. september mødte Gestapo igen op på skolen, denne gang for at arrestere adjunkt Kjeltoft. Han var 'desværre' ikke til stede, men da rektor protesterede over deres fremfærd på skolen, gjorde de kort proces og tog ham med. Han blev dog løsladt næste dag.

Umiddelbart efter efterårsferien gik adjunkt Damgaard 'under jorden', men natten mellem den 21. og 22. november havde Gestapo held til at arrestere lektor Langer og dennes søn, Torben. Resten af besættelsen var de i tyskernes varetægt, den sidste tid som fanger i Frøslevlejren.

Thorkild og Jacob blev i første omgang indsat i en celle i villaen 'Strandbjerg' på Rungsted Strandvej, hvor Gestapo havde områdekontor. Senere samme dag blev de overført til Vestre Fængsel, hvor vi kan følge Thorkilds hverdag frem til den 6. november. Han fik nemlig mulighed for at skrive dagbog, formentlig med Gestapos accept, men hvis de havde håbet på, at han ville røbe noget i dagbogen, har han skuffet dem. Der er ikke den mindste antydning af, hvad han har været med til hjemme i Ulfborg.

Fængselslivet var kedsommeligt, og han søgte flere gange om læsetilladelse, men fik afslag. Den eneste litteratur, han fik udleveret, var Bibelen, og som troende fandt han megen trøst i den. En enkelt gang udtrykker han undren over, at der ikke skete noget i sagen; det gjorde der imidlertid den 26. september. Han skriver: "Jakob og jeg var i Forhør paa Shellhuset og blev tvunget til at tilstaa. Det er en slem Dag for os. Endnu har vi ingen Dom faaet, men den kommer ogsaa tidsnok. Det er meget mørke Udsigter, der ligger foran os. Her kan kun Gud hjælpe. Bare han vil bevare og styrke os. Maaske skal vi til Tyskland."

Samme dag kan han imidlertid igen glæde sig over en pakke med tøj fra Rungsted Statsskole. Her havde man ikke glemt ham.

Hans forudelse, om at de måske skulle til Tyskland, holdt desværre stik. Den 6. november blev de sendt til Frøslevlejren, hvor Thorkild havde sin bedste tid som fange. Da han led meget af astma, blev han fritaget for al udendørs arbejde. Men det varede kun kort. Den 29. november blev de 5 af Ulfborg-gruppens medlemmer sammen med ca. 35 andre sendt til koncentrationslejren Neuengamme ved Hamborg. Den elendige beklædning og det hårde fysiske arbejde knækkede hurtigt Thorkild Ruby. Omkring den 15. december blev han indlagt på lejrens lazaret med lungebetændelse, og her blev han fundet død i sengen om morgenen den 24. december. (Mindepladen angiver fejlagtigt den 25. december som hans dødsdag.)

Foto: Den 21. august 1945, årsdagen for arrestationen af de to elever på skolen, blev mindepladen afsløret under overværelse af bl.a. Thorkild Rubys forældre. Den er udført af billedhuggeren Johan Galster (1910-1997), der var student fra skolen i 1928. Da Rungsted Gymnasium i 1976 flyttede til nye bygninger, blev mindepladen taget med og sat op der. Privateje.

Kilder: *Thorkild Rubys Dagbog fra Vestre Fængsels tyske Afdeling*. Med efterskrift af Jacob Kruse Rasmussen. Ringkøbing 1945.

Faldne i Danmarks Frihedskamp 1940-45. Red. Ib Damgaard Petersen. 2. reviderede udgave 1990.

Nerving, Dorthe: *Fange Nr. 67.055*. I: Årsskrift 1995. Egnshistorisk Studiecenter. Ulfborg-Vemb. (Om Mogens Henrik Nielsen, der var en af de 6 fra gruppen.)

Årsskrift for Rungsted Statsskole 1945 og 1946.